

kerst-mysteriëspel

door mgr. dr. a. g. vreede

1 - 1 - 1943

Kerst—Mysteriespel

door Mgr. Dr. A. G. VREEDE.

Tooneel stelt voor bovenzijde van een c.q. met bloemen rijk versierd altaar — sterk vergroot. (Vloer wit en een kaarsenbank hoog ongeveer 60 c.m., waarop aan elke zijde 3 groote kandelaars met kaarsen, in het midden tabernakel, Gothisch versierd, ongeveer 40 c.m. hooger dan de bank. Achter de bank plaats voor 7 personen op vloer, ongeveer 30 c.m. hoog, één achter tabernakel en één achter elke kaars; opdat men zichtbaar zij, staan zij eenigszins terzijde van elke kaars. Op den achtergrond c.q. groot Gothisch kerkraam, waardoor later donkerblauw uitspansel met sterren zichtbaar wordt. Roode altaarlamp hangt hoog op voorgrond. Lichte wierookgeur voor het gordijn opgaat. Voor de muziek wordt de aandacht gevestigd op Mahler's Adagietto. 1).

Personen:

- Een stem.
- Zeven engelen.
- Vier aartsengelen.

Deelen:

1. Proloog.
2. De Nederkomst.
3. De Kleurendans.
4. Dialoog.
5. Het Mysterie.
6. Epiloog.

1). Dit kan alles ook veel eenvoudiger. Dit spel kan in het hoogkoor van elk onzer kerken worden opgevoerd mits het H. Sacrament niet aanwezig zij en het kerkaltaar met een gordijn aan het gezicht is onttrokken. De stem en de vier aartsengelen behoeven niet allen door verschillende personen te worden voorgesteld.

1. P R O L O O G.

Gordijn gaat op. Tooneel donker.

Een Stem:
(van achter de schermen)

De jaarkring is ten einde,
Het einde van het Zijnde;
Wat wordt, ligt nog te droomen;
De Kerstnacht is gekomen,
Het eind van den Advent.

De nacht bedekt de aarde,
De winterstorm bedaarde,
De wolken vloten henen
En alle sterren schenen
Aan het donker firmament.

(Een gouden licht schijnt
door de voorzijde van het
tabernakel.)

Het kerkgebouw is donker,
Hier blinkt geen lichtgeflonker,
Slechts schijnt in 't diepe duister
Alleen de stille luister
Van 't heilig Sacrament.

(Het roode licht in de al-
taarlamp gaat aan.)

God schijnt ook waar geen licht meer is,
In onze diepste duisternis.
Ook waar de ziel slechts donker schouwt
En angst het menschenhart benauwt,
Weerkaatst van Godes Aangezicht
De glans zich in het Eeuwig Licht.

2. D E N E D E R K O M S T.

(Plaatsen 6-3-7-2-1-4-5.)

Crucifer(a) (Gedaante in wit met blauwen wijden mantel, waarop gouden kruis, over den rug, blauw licht op de borst; vrouw of man) treedt op. Gaat staan op *plaats 2* achter tabernakel; zet daarop groot koperen kruis en zegt:

Ik breng het gouden kruis
In dit hoogheilig huis,
Waarin wordt aangebeden
Der Liefde Heer, die heden
Den menschen wordt geboren;
Aanbidt hem, eng'lenkoren!

Gedaante in wit, gele mantel en geel licht — man — treedt naar *plaats 5* en zegt:

Ik denk aan de verborgen dingen,
Die, ongeboren, stille zingen
In Gods onpeilb'ren oceaen;
Mijn peinzen heeft Uw roep vernomen:
'K ben uit den hooge hier gekomen
Om in de rij des Lichts te staan.

Kaars 5 gaat aan.

Crucifer(a):

Welkom, bode van het Denken,
Dat alleen begrip kan schenken,
Dat den zin geeft aan het Al,
Dat omvat door onderscheiden
Wat steeds wegvloeit door de tijden:
Oorzaak en doel, wet en getal.

Gedaante in wit, roode mantel en rood licht — vrouw treedt naar *plaats 6* en zegt:

Mijn hart ligt op het altaar van den Heer,
Waar deze als Hoogepriester immer weer
Zich zelve geeft als d'eeuwige Offerand.
Zijn liefde leeft in mij, ik leef in Hem,
'k Wijl immer bij de krib van Bethlehem;
Zijn licht draag ik in hart en hand.

Kaars 6 gaat aan.

Crucifer(a):

Heil U, immer toegewijde,
Gij tot dienen steeds bereide,
Welkom lichtstraal van de Liefde,
Die d'oneindigheid doorkliefde,
Wereldhart, die 't Bloed bevat,
Vlammend rood in goud gevat.

Gedaante in wit met groen licht en groenen mantel — vrouw, *Gedaante* in wit met amberkleurig licht en mantel — man verschijnen tegelijk respectievelijk op *plaats 3 en 4*.

Die op *plaats 3* zegt:

In de standen der planeten
Spiegelt zich het hemelsch weten.

Die op *plaats 4* zegt:

En de harmonie der sferen
Kan het diepst geheim ons leeren.

Gedaante op *plaats 3*:
kaars 3 gaat aan.

Stand der sterren, wees ons goed!

Gedaante op *plaats 4*:
kaars 4 gaat aan.

Sfeerenkoning, wees gegroet!

Crucifer(a):

Welkom boden uit den hooge
Kleurenpracht van regenbogen:

tot *Gedaante* op plaats 3

Broeder van den Juisten Tijd
Die, het oogenblik bestemmend,
Hier versnellend, daar weer remmend
Uitvoert Gods Bezonnenheid.

tot *Gedaante* op plaats 4

Broeder gij, harmonisch regelend,
Elke schepping steeds bezegelend
Met het stempel van volmaaktheid
Weegschaal der Voorzienigheid.

Gedaante in wit met paarsen mantel en paars licht
— vrouw — treedt op *pl. 7:*

Hecht gegrondvest in den hooge
In den glans van 't Albestaan
Daal ik met Gods beeld voor oogen
In het worden en vergaan,
Ordenend de aardsche krachten

kaars 7 gaat aan.

Naar 't model van 's hemels machten,
Tot in ieder onderdeel
't Beeld zich spiegelt van 't geheel.

Crucifer(a):

Trilling, Regelmaat en Orde
Zijn de pijlers van 't heelal,
Zijn de grondslag van het Worden
En van al wat wezen zal.
Bode van des Scheppers Geest
Geef Uw zegen op dit feest.

Gedaante in wit met electrisch-blauwig-wit licht en idem mantel — man — treedt op *plaats 1:*

Ik breng het Licht des ongeziene Gods,
Dat, ongeschapen, uit de diepste lagen
Opwelt en doorglanst de Eeuwige Rots,
Waardoor, als grond, de schepping wordt gedragen:
Het Licht dat, ongekend, verlicht de duisternis
Van alles wat in dit heelal geschapen is.

kaars 1 gaat aan.

Crucifer(a):

Heil U, Licht van 't Eeuwig Leven:
Heel de Schepping is doorweven
Met Uw majesteit en kracht.
Heil U, Straal van Godes luister,
Ster, die uitschiet in het duister,
Beeld van koninklijke macht.

3. D E K L E U R E N D A N S.

Lichteffecten en muziek. De zeven kleuren-engelen dalen neder en bewegen zich in statigen koordans waarbij van de gekleurde rugmantels een schoon gebruik wordt gemaakt. Desgewenscht draagt *Crucifer(a)* een klein wicrookvat. Zij vormen verschillende figuren o.a.

2
6 4
 1
3 5
 7

en tenslotte staat ieder voor zijn eigen (kruis of) kaars met den rug naar de toeschouwers. Middelerwijl zeggen zij (Crucifer(a) alleen of in reien of gezamenlijk naar keuze):

Zoo zweven wij
 En weven wij
 Naar bovenaardsche maat,
 Zoo loopen wij
 En knoopen wij
 Gods kleurenrijk gewaad;
 Zoo wenken wij
 En schenken wij
 Wat nooit verloren gaat;
 Zoo pralen wij
 En stralen wij
 Uit 's hemels overdaad
 Aan geuren
 en aan kleuren.

Zooals geschreven staat:
 Hoe lieflijk zijn de voeten
 Van hen, die komen groeten,
 Van hen, die nederdalen
 Uit de kristallen zalen
 Van 't hemelsch firmament,
 Waar wentelen de planeten,
 Waar schieten de kometen
 En regenbogen deinen
 En fonkelsterren schijnen
 In schoonheid ongekend.

De zeven engelen staan nu met den rug naar de toeschouwers, elk voor hun eigen (kruis of) kaars, en volgen met teekenen van aandacht den Dialogo.

4. D I A L O O G.

Schemerdonker.

St. Gabriël: Luistert, Lichten, Kleurenstralen
 (uit den hooge, onzichtbaar) Van den Luchter voor Gods troon,
 Gij waart door Uw nederdalen
 Wegbereiders voor den Zoon;
 Straks voltrekt zich weer het Wonder
 Der Geboort' van Gods Verkonder,
 D'Incarnatie van het Woord.

Nu dit Wonder gaat gebeuren
Zal het Licht den Voorhang scheuren,
Die versluiert 's Hemels poort.
Gij zult met de hemelingen
Zien wat voor de stervelingen
Gods gebod verborgen houdt.

Heft Uw oogen en aanschouwt!

(Door het venster straalt nu de fonkelende sterrenhemel.)

St. Michaël:
(wordt c.q. zichtbaar in den
hooge door het venster of
blijft onzichtbaar.)

Een kleed gelijk, met paarden rijk doorweven,
Hangt over ons de sterdoorlichte nacht,
Gordijn, waardoor reeds flonkeringen beven
Van 't wond're heil, dat straks de aarde wacht.

St. Uriël:
(beneden, onzichtbaar.)

Maar door die nacht weerklinken rauwe kreten
Van wanhoop, pijn en onverdraagb're smart:
Een brand, door eigen felheid wild bezeten,
Loeit staag het menschenwee naar 't godlijk hart.

St. Michaël:

De menschheid heeft haar eigen weg gekozen,
Weg van vervreemding van het Saambestaan,
Van eigen wil, van keuze tusschen 't booze
En 't goed'; zelf is zij dezen weg gegaan.

St. Uriël:

Maar op haar reis is zij zoo diep vergleden
In zond' en stof en diepe duisternis,
Dat, blijven onverhoord haar vurige beden,
Voor eeuwig haar ontzegd Gods luister is.

St. Michaël:

Neen. In Zijn machtig plan gaat niets verloren:
Zoo lief had God den mensch integendeel,
Dat Hij Zijn eigen Zoon heeft uitverkoren
Tot 's werelds Leidsster, flonkerend juweel.

St. Uriël:

Toch heeft de menschheid smartelijk geleden
In 't duister, of haar Heiland niet bestond
En van den aanvang onderling gestreden
Alsof in doodslag zij haar vreugde vond.

St. Michaël:

Eerst als de Zoon in waarheid is geboren
In ieder menschenhart, zal d'ure slaan,
De dageraad van haar bevrijding gloren,
De nacht verdwijnen van haar bangen waan.

Maar in de heem'len — zoo heeft God beschoren —
Herhaalt zich ieder jaar de wondere Daad
En wordt de Godszoon, Christus, weer geboren,
Die als de Godmensch voor den Vader staat.

Wie 't wil, kan 't Wonder in den geest aanschouwen
Hoe telken jaar in alle eeuwigheid
De Zoon, het Woord, uit d'Onbevleete Vrouwe
Opnieuw geboren wordt in ruimt' en tijd.

Weest stil, hebt deel in deez' Verborgeneid.

5. H E T M Y S T E R I E.

St. Gabriël:

De Vonk, die ongeschapen is
Valt in der Diepte duisternis
En plots straalt alles in het licht
Naar Gods verbeelding toegericht.

Lichteffect, muziek.

St. Raphaël:

Wereldmoeder, Steromglansde,
Eeuwig Maagd, Gij Zonomkranste,
Hemelsblauwe Heilige Vrouwe,
Die den God het leven geeft:
De heilige ure is gekomen,
Waarvan alle vrouwen droomen.
— Uitverkoorne, Nooit-verloorne —
En geheel de Schepping beeft.

Een groote ster verschijnt
aan 't firmament.

Crucifer(a):

Daar schijnt van ver
De gloriester
Van 's Konings licht —
O schoon gezicht!
O heil'ge nacht!
De aarde wacht.

Even muziek

St. Michaël:

(met luide stem)

Koor:

(de zes kleur-engelen)

St. Michaël:

Een Kind is ons geboren,

Door God voor ons verkoren;

Een Zoon is ons geschonken;

Zijn Naam heeft weer geklonken.

St. Michaël:

Het Licht straalt over de aarde,

(Licht)

Koor:

De mensch herkrijgt zijn waarde.

St. Michaël:

God heeft tot ons gesproken.

Koor:

De stilte is verbroken!

St. Michaël:

Het Woord klinkt in ons midden:

Koor:

Wij willen Het aanbidden.

St. Michaël:

De Eng'lenkoren juichen,

(Muziek)

Koor:

Laat ons de knieën buigen,

(Allen knielen behalve Crucifer(a))

Korte pauze.

<i>Crucifer(a):</i>	Vanuit den hooge klinkt de Stem
	Die eenmaal klonk in Bethlehem:
Even stilte.	(Crucifer(a) knielt ook)
<i>De 4 Aartsengelen</i> (of St. Michaël):	Eere zij God in den hooge —
<i>Koor</i> (Crucifer(a) en de 6 kleur-engelen):	In den hooge, in den hooge.
<i>De 4 Aarstengelen</i> (of St. Michaël):	Vrede zij allen op d'aarde —
<i>Koor:</i>	Op d'aarde, op d'aarde.
<i>De 4 Aartsengelen</i> (of St. Michaël):	In den menschen een welbehagen —
<i>Koor:</i>	Welbehagen, welbehagen.
Lichteffect, even stilte, dan muziek.	

6. E P I L O O G.

Tooneel half donker.

Een Stem (zelfde als bij
Proloog; van achter de
schermen):

De zegen is gewonnen,
Het Lichtjaar is begonnen,
Beeld van der menschen lot,
En heiligen en wijzen,
Ja, alle menschen prijzen
Den Menschgeworden God.

Gordijn valt. Einde.

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Tolstraat 154 Amsterdam

14 JAN. 2013